

HOÀN THIỆN KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM TẠI CÔNG TY CỔ PHẦN XÂY DỰNG CẦU ĐƯỜNG HÀ NỘI

Vũ Thị Minh*, Nguyễn Văn Huy

Trường Đại học Kinh tế & Quản trị kinh doanh - Đại Thái Nguyên

TÓM TẮT

Kế toán trách nhiệm là một trong những nội dung cơ bản của Kế toán quản trị, là một trong những công cụ quản lý kinh tế tài chính có vai trò quan trọng trong việc quản lý, điều hành và kiểm soát các hoạt động kinh doanh trong doanh nghiệp. Kế toán trách nhiệm giúp nhà quản trị kiểm soát và đánh giá hoạt động của những bộ phận trong doanh nghiệp, đồng thời đánh giá trách nhiệm quản lý của nhà quản trị các cấp. Từ đó, giúp các nhà quản trị các cấp có những thông tin hữu ích trong việc ra quyết định để đạt được mục tiêu chung. Vì vậy, việc nghiên cứu và tổ chức vận dụng kế toán trách nhiệm là một yêu cầu cấp thiết, đặc biệt đối các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực xây dựng, có quy mô lớn, phạm vi hoạt động rộng. Bài viết sau đây tập trung nghiên cứu thực trạng vận dụng kế toán trách nhiệm tại công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội và đóng góp một số giải pháp góp phần hoàn thiện kế toán trách nhiệm tại công ty đạt hiệu quả cao.

Từ khóa: kế toán trách nhiệm, công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội, trung tâm trách nhiệm

ĐẶT VẤN ĐỀ

Tháng 11/2006, Việt Nam chính thức gia nhập WTO. Việc gia nhập WTO đem lại rất nhiều cơ hội nhưng cũng nhiều thách thức cho các doanh nghiệp Việt Nam trong đó có các doanh nghiệp Xây dựng.

Để có thể tồn tại và phát triển được trong điều kiện cạnh tranh khốc liệt và chính sách có nhiều biến động để phù hợp với điều kiện thực tế các doanh nghiệp xây dựng cần thiết lập một hệ thống quản lý doanh nghiệp đáp ứng được yêu cầu của chiến lược phát triển ngành. Một trong những công cụ quản lý và kiểm soát hiệu quả hiện nay cho các doanh nghiệp là hệ thống kế toán trách nhiệm bởi những lý do sau:

Một là: Với vai trò cung cấp thông tin cho các nhà quản trị cấp cao trong việc thực hiện chức năng tổ chức và điều hành của toàn doanh nghiệp, kế toán trách nhiệm xác định các trung tâm trách nhiệm, qua đó nhà quản trị có thể hệ thống hóa các công việc của từng trung tâm mà thiết lập các chỉ tiêu đánh giá kế toán trách nhiệm giúp nhà quản trị đánh giá và điều chỉnh kế hoạch của các bộ phận cho phù hợp.

Hai là: Kế toán trách nhiệm có mối quan hệ khăng khít với sự phân cấp quản lý tại các đơn vị.

Hệ thống kế toán trách nhiệm gắn liền với sự tồn tại và phát triển của sự phân cấp về quản lý. Một tổ chức có sự phân quyền, khi đó quyền ra quyết định và trách nhiệm được trải rộng trong toàn tổ chức. Các cấp quản lý khác nhau được quyền ra quyết định và chịu trách nhiệm với phạm vi quyền hạn và trách nhiệm của họ. Hoạt động của tổ chức gắn liền với hệ thống quyền hạn, trách nhiệm của tất cả các bộ phận thành viên.

Để có thể thấy rõ được tình hình tổ chức và hoạt động của kế toán trách nhiệm trong doanh nghiệp xây dựng, chúng tôi đã chọn Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội là một công ty có quy mô lớn, phạm vi hoạt động rộng để nghiên cứu và đề xuất các giải pháp hoàn thiện cho công ty.

THỰC TRẠNG KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM TẠI CÔNG TY CỔ PHẦN XÂY DỰNG CẦU ĐƯỜNG HÀ NỘI

Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội là một doanh nghiệp quốc doanh, được thành lập năm 1980, công ty chuyển sang hình thức cổ phần với 100% vốn của các cổ đông từ tháng 7 năm 2004 với vốn điều lệ 410.480.000.000 đồng. Là doanh nghiệp kinh doanh đa ngành: Xây dựng các công trình dân dụng, công nghiệp, thủy lợi, giao thông và các

* Tel: 0974 522692, Email: Vuminh.stg@gmail.com

công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội; Thi công xây lắp đường dây và trạm biến áp, điện dân dụng, công nghiệp, thủy lợi, sản xuất vật liệu. Lập và tổ chức quản lý thực hiện các dự án đầu tư xây dựng; Làm tư vấn cho các chủ đầu tư trong, ngoài nước về lĩnh vực lập và tổ chức thực hiện dự án, lĩnh vực đất đai xây dựng và giải phóng mặt bằng; Tư vấn thiết kế đường dây tải điện (kể cả đường cáp điện ngầm) và trạm biến áp đến 35KV, tổ máy phát điện đến 200KVA, trạm thủy điện đến 10MW; Kinh doanh bất động sản, hạ tầng khu công nghiệp; ...

Công ty có cơ cấu tổ chức bộ máy quản lý theo mô hình trực tuyến chức năng (Sơ đồ 01). Với mô hình này, cơ quan quyền lực cao nhất là Đại hội đồng cổ đông, có quyền quyết định mọi hoạt động của công ty. Việc phân cấp quản lý của công ty được thể hiện một cách rõ ràng, phân định quyền hạn và nhiệm vụ cụ thể cho từng bộ phận. Đây là tiền đề để Công ty xây dựng hệ thống kế toán trách nhiệm.

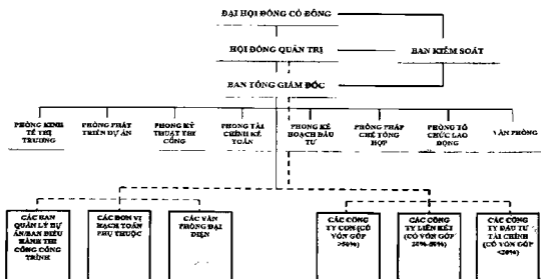
Thực trạng kế toán trách nhiệm tại Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội

Thực trạng kế toán trung tâm chi phí

Trung tâm chi phí tại các Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội được xây dựng dựa trên cách phân loại chi phí theo chức năng và chi tiết theo các bộ phận, sản phẩm

nhằm tạo điều kiện thuận lợi trong các khâu như tính giá thành, xác định chi phí sản xuất, chi phí ngoài sản xuất. Nhà quản lý cao nhất chịu trách nhiệm của trung tâm chi phí là giám đốc sản xuất. Dựa vào đặc điểm sản xuất kinh doanh và qui trình công nghệ sản xuất của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội, chia trung tâm chi phí thành hai nhóm chính: Nhóm trung tâm chi phí thuộc khối sản xuất và nhóm các trung tâm chi phí thuộc khối quản lý.

- Nhóm các trung tâm chi phí thuộc khối sản xuất: Đây là trung tâm chi phí tiêu chuẩn, bao gồm chi phí phát sinh chung của toàn bộ khối sản xuất và các bộ phận thuộc khối thi công công trình, hạng mục công trình của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội. Giám đốc sản xuất là người chịu trách nhiệm cao nhất đối với nhóm trung tâm chi phí này. Mức độ chi tiết của các bộ phận trong trung tâm chi phí tiêu chuẩn là phụ thuộc vào qui trình sản xuất và nhu cầu quản lý của công ty. Chi phí phát sinh sẽ chi tiết cho từng tổ đội sản xuất, thậm chí chi tiết đến từng loại hạng mục công trình. Đối với các khoản chi phí có thể tập hợp riêng theo từng đối tượng, sản phẩm thì được tập hợp ngay từ đầu, còn những chi phí sản xuất chung không tập hợp riêng cho từng đối tượng thì tiến hành phân bổ theo những tiêu thức phù hợp.

Sơ đồ 01: Cơ cấu bộ máy quản lý Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội

- Nhóm trung tâm chi phí khối quản lý: Các trung tâm chi phí thuộc khối quản lý là trung tâm dự toán, bao gồm các bộ phận gián tiếp như: phòng kế toán, phòng nhân sự, ... các chi phí phát sinh tại các bộ phận này không liên quan hay ảnh hưởng trực tiếp đến năng suất cũng như hiệu quả kinh doanh của bộ phận sản xuất hay bộ phận kinh doanh.

Để kiểm soát được chi phí, hiện nay công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội thực hiện chính sách khoán chi phí xuống từng bộ phận sản xuất (đội thi công công trình) dựa trên hệ thống dự toán chi phí đó được lập, do giá cả thị trường biến động không ngừng, nên dự toán chi phí của công ty được lập từng tháng và từng đơn đặt hàng. Trong 3 loại chi phí sản xuất thì chi phí nguyên vật liệu chiếm tỷ trọng lớn nhất khoảng 70-80%, bao gồm chi phí sắt, thép, sỏi, đá, xi măng... Chi phí nhân công chủ yếu là lương công nhân trực tiếp sản xuất, chiếm khoảng 10-20%; còn lại là chi phí sản xuất chung như: điện, nước, khấu hao, lương quản lý đội... Công ty thực hiện tính giá thành sản phẩm cho từng công trình, hạng mục công trình, đối với đơn đặt hàng, công ty tiến hành tập hợp chi phí sản xuất và tính giá thành cho từng đơn đặt hàng.

Trung tâm chi phí quản lý, trung tâm chi phí kinh doanh: Chi phí phát sinh tại 2 trung tâm này bao gồm: lương, khấu hao, văn phòng phẩm, chi phí bảo hiểm, chi phí tiếp khách, chi phí quảng cáo... không quá lớn so với tổng chi phí của toàn công ty chỉ chiếm khoảng 5% - 10% do đặc điểm doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực xây lắp. Trong hai chi phí bán hàng và quản lý doanh nghiệp thì chi phí quản lý chiếm tỷ trọng lớn hơn do đặc thù của ngành.

Hệ thống chi tiêu và phương pháp đánh giá trung tâm chi phí: Đối với các trung tâm chi phí, các trưởng bộ phận phải kiểm soát về chi phí với mục tiêu tối thiểu hóa chi phí nhưng vẫn phải đảm bảo chất lượng sản phẩm. Chính vì vậy, hiện nay để đánh giá trung tâm chi phí các trưởng bộ phận sử dụng các chỉ

tiêu đo lường chi phí như: Chi phí nguyên vật liệu trực tiếp, chi phí nhân công trực tiếp, chi phí sản xuất chung, giá vốn hàng bán, chi phí bán hàng, chi phí quản lý, cơ cấu chi phí...

Các chỉ tiêu này được thu thập trên các sổ sách kế toán, và báo cáo giá thành sản xuất, báo cáo kết quả kinh doanh. Các trưởng bộ phận tính các chỉ tiêu về tỷ trọng chi phí trên tổng chi phí, so sánh chi phí thực tế so với chi phí dự toán từ đó nhà quản trị đối chiếu và khoán chi phí sản xuất cho từng bộ phận.

Hệ thống đánh giá báo cáo đánh giá trung tâm chi phí: Hệ thống báo cáo chi phí của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội hiện nay chỉ được lập để phục vụ kế toán tài chính, hay được lập để phục cho việc lập báo cáo tài chính của công ty. Vì vậy, báo cáo chi phí sản xuất bao gồm: các sổ chi tiết TK 621, 622, 627, 641, 642, báo cáo giá thành sản phẩm...

Thực trạng kế toán trung tâm doanh thu

Trung tâm doanh thu: Do đặc thù của ngành, doanh thu tại đơn vị được hình thành từ các đơn đặt hàng, hợp đồng công trình, hạng mục công trình... công ty lập dự toán về doanh thu theo từng tháng cũng như từng đơn đặt hàng theo công trình, hạng mục công trình từ đó đánh giá kết quả đạt được so với các chỉ tiêu dự toán, thông qua đó công ty có những chính sách khoán doanh số và trả lương theo sản phẩm cho phù hợp.

Hệ thống chỉ tiêu và phương pháp đánh giá trung tâm doanh thu: Căn cứ vào hợp đồng giữa các công ty, với các doanh nghiệp đặt hàng và hóa đơn giá trị gia tăng, kế toán tiến hành tập hợp doanh thu theo từng sản phẩm, từng khu vực, từng đại lý, từng đơn đặt hàng. Tài khoản sử dụng để hạch toán doanh thu bao gồm: TK 511, 521..., chứng từ hạch toán bao gồm bảng kê doanh thu bán hàng của từng bộ phận, hóa đơn giá trị gia tăng. Việc hạch toán doanh thu của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội chỉ để lập báo cáo kết quả kinh doanh theo báo cáo kế toán tài chính, ngoài ra các công ty hạch toán chi tiết doanh thu cho từng bộ phận, từ đó làm cơ

sở để có chính sách trả lương và thưởng theo doanh số bán hàng. Đồng thời việc hạch toán chi tiết doanh thu bán hàng cũng là cơ sở để các nhà quản trị tính ra các khoản chi phí để khoán xuống các tổ đội thi công.

Thực trạng kế toán trung tâm lợi nhuận

Theo cơ cấu tổ chức hiện nay của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội, trung tâm lợi nhuận bao gồm các chi nhánh, khu vực, gắn với trách nhiệm của các giám đốc chi nhánh tại các tỉnh lân cận. Các nhà quản trị trung tâm lợi nhuận quan tâm cả về doanh thu và chi phí do vậy việc tách biệt giữa trung tâm doanh thu và trung tâm lợi nhuận chưa rõ ràng. Mục tiêu của các nhà quản trị như giám đốc kinh doanh hay Tổng giám đốc đều là lợi nhuận và muốn tăng lợi nhuận có hai biện

Lợi nhuận từ hoạt
động bán hàng

Doanh thu
thuần

Lợi nhuận được xác định cho từng chi nhánh, tổ đội thi công.

Hệ thống báo cáo đánh giá trung tâm lợi nhuận: Báo cáo kết quả kinh doanh được lập cho các bộ phận trong công ty như các công ty trực thuộc, các chi nhánh, khu vực thuộc công ty quản lý. Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội lập báo cáo theo chức năng, chủ yếu để lập báo cáo cho kế toán tài chính và báo cáo nghĩa vụ thuế với nhà nước. Báo cáo lợi nhuận đó bắt đầu lập cho các bộ phận (theo phạm vi tiêu thụ) và theo công trình, hạng mục công trình nhưng chỉ ở góc độ kế toán tài chính có nghĩa chỉ tách doanh thu và chi phí cho từng bộ phận chứ chưa lập báo cáo bộ phận của kế toán và tách định phí trực tiếp tại các bộ phận và định phí chung để xác định lợi nhuận từng bộ phận đóng góp vào lợi nhuận chung toàn công ty.

Thực trạng kế toán trung tâm đầu tư

Trung tâm đầu tư: Ban giám đốc và Hội đồng quản trị được xem là trung tâm đầu tư, mục tiêu của các nhà quản trị này là phát triển, mở rộng thị trường và đánh giá hiệu quả sử dụng

pháp: giảm chi phí, tăng doanh thu hoặc đồng thời vừa giảm chi phí vừa tăng doanh thu. Giám đốc kinh doanh và giám đốc chi nhánh có trách nhiệm theo dõi hoạt động kinh doanh của bộ phận mình, kiểm tra doanh thu đồng thời kiểm soát chi phí tương ứng, đảm bảo hoạt động kinh doanh có lợi.

Hệ thống chỉ tiêu và phương pháp đánh giá trung tâm lợi nhuận: Chỉ tiêu lợi nhuận được sử dụng trong trung tâm lợi nhuận là lợi nhuận thuần hoạt động kinh doanh, lợi nhuận trước thuế.

Căn cứ vào báo cáo kết quả kinh doanh của từng bộ phận các nhà quản trị sẽ đánh giá lợi nhuận của bộ phận mình. Thông thường, chỉ tiêu lợi nhuận đánh giá kết quả kinh doanh của từng bộ phận được tính như sau.

Giá vốn
hàng bán

Chi phí bán hàng và quản lý
được phân bổ cho bộ phận

vốn của doanh nghiệp. Hiện nay, Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội đã quan tâm đến hiệu quả sử dụng vốn nhưng mới dừng lại ở việc đánh giá vòng quay của vốn chứ chưa thực sự đi sâu vào phân tích các chỉ tiêu như ROI, RI hay EVA.

Hệ thống chỉ tiêu và phương pháp đánh giá trung tâm đầu tư: Hiện nay chỉ tiêu mà các Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội sử dụng là chỉ tiêu số vòng quay của vốn đầu tư.

+ Vòng quay vốn = $\text{Doanh thu} / \text{Vốn đầu tư}$

+ Tỷ lệ sinh lợi trên vốn đầu tư = $\text{Lợi nhuận trước thuế} / \text{Vốn đầu tư}$

ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM TẠI CÔNG TY CỔ PHẦN XÂY DỰNG CẦU ĐƯỜNG HÀ NỘI

Những kết quả đạt được

Dựa vào cơ cấu tổ chức và phân cấp quản lý cho thấy Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội có sự phân chia trách nhiệm và quyền hạn cho các cấp quản trị, các trung tâm trách nhiệm được hình thành.

+ Trung tâm chi phí: Công ty tiến hành phân loại chi phí, thành biến phí và định phí điều này sẽ giúp doanh nghiệp có thể kiểm soát tốt chi phí và dễ dàng hơn trong việc xây dựng định mức và dự toán chi phí.

+ Trung tâm doanh thu, trung tâm lợi nhuận, trung tâm đầu tư: Doanh nghiệp quan tâm và đánh giá, phân tích các chỉ tiêu doanh thu, lợi nhuận từ đó phân tích khả năng sinh lời cũng như xác định số vòng quay vốn, điều này sẽ giúp cho các nhà quản trị nắm bắt được tình hình hoạt động của doanh nghiệp mình để có chiến lược phát triển. Qua nghiên cứu thực trạng, thấy rằng khả năng sinh lời của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội tương đối đồng đều, ổn định.

Những hạn chế

Mặc dù các trung tâm trách nhiệm đó bước đầu được hình thành tuy nhiên chưa được rõ ràng và còn chồng chéo như giữa trung tâm lợi nhuận và trung tâm đầu tư, giữa trung tâm lợi nhuận và trung tâm doanh thu. Trách nhiệm của các nhà quản trị đứng đầu và quản lý mỗi trung tâm chưa rõ ràng và không được đánh giá thông qua hệ thống chỉ tiêu phản ánh kết quả bộ phận.

Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội tiến hành phân loại chi phí thành biến phí và định phí nhưng mới chỉ dừng lại ở việc kiểm soát chi phí và thống kê tỷ trọng của biến phí và định phí trong tổng chi phí. Về định phí chưa tách biệt được định phí trực tiếp của từng bộ phận và định phí chung, chính vì vậy báo cáo bộ phận hay báo cáo kết quả kinh doanh của từng bộ phận chưa được lập. Ngay cả đến báo cáo kết quả kinh doanh theo mức độ hoạt động cũng chưa được doanh nghiệp nào sử dụng.

Hệ thống chỉ tiêu trong các trung tâm chưa thật sự được xây dựng, chỉ thực hiện mang tính chất phục vụ kế toán tài chính. Đặc biệt một số chỉ tiêu sử dụng để đánh giá trung tâm đầu tư như: ROI, RI, EVA hầu như không được sử dụng để phân tích và đánh giá.

Về hệ thống báo cáo trách nhiệm, các báo cáo trách nhiệm đơn giản, chưa có báo cáo lợi nhuận hay kết quả kinh doanh cho từng bộ phận. Báo cáo kết quả kinh doanh mới chỉ lập theo chức năng cho từng chi nhánh, từng đơn đặt hàng, công trình. Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội chưa xây dựng hệ thống báo cáo bộ phận với những chỉ tiêu phản ánh hoạt động của từng bộ phận. Như vậy, hệ thống kế toán trách nhiệm trong Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội vẫn chưa thực sự hoạt động đạt hiệu quả cao.

GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN KẾ TOÁN TRÁCH NHIỆM CHO CÔNG TY CỔ PHẦN XÂY DỰNG CẦU ĐƯỜNG HÀ NỘI

Hoàn thiện kế toán trung tâm chi phí:

Căn cứ vào cơ cấu tổ chức và phân cấp quản lý của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội, các trung tâm chi phí được xây dựng phù hợp. Tuy nhiên đó mới là việc bố trí nhân sự và tổ chức khung cho các trung tâm chi phí, còn nội dung để đánh giá trách nhiệm cũng như kiểm soát hiệu quả của các trung tâm chi phí đòi hỏi một hệ thống chỉ tiêu và phương pháp đánh giá.

Với trung tâm chi phí các chỉ tiêu phải cung cấp thông tin nhằm đánh giá trách nhiệm quản lý và sử dụng chi phí tại các bộ phận, đơn vị có phát sinh chi phí trên cơ sở đảm bảo nguyên tắc kiểm soát được của các nhà quản trị cấp cao nhất trong trung tâm đó. Đồng thời thông qua các chỉ tiêu cũng giúp các nhà quản trị có cơ sở để xem xét và có các biện pháp tiết kiệm chi phí nhằm tối thiểu hóa chi phí.

Các thông tin chung mà trung tâm chi phí cần có bao gồm: Thông tin về chi phí phát sinh tại các bộ phận, đơn vị thuộc trung tâm chi phí, các chi phí phải được báo cáo theo các hình thức khác nhau như yếu tố, theo chức năng, theo công dụng và theo mức độ hoạt động... Thông tin về chênh lệch giữa chi phí thực tế phát sinh với chi phí định mức, chi phí dự toán ở từng bộ phận, đơn vị trực thuộc trung tâm như chi phí sản xuất, giá thành sản phẩm, chi phí bán hàng, chi phí quản lý doanh

nghiệp... Thông tin về nguyên nhân gây ra sự biến động từng loại chi phí ở từng bộ phận, đơn vị của trung tâm chi phí.

Tùy vào nhu cầu thông tin để nhà quản trị có thể kiểm soát được và đánh giá kết quả thực hiện của từng loại chi phí tại mỗi bộ phận, thông tin chi phí được xác định cụ thể cho từng bộ phận. Tuy nhiên, việc xác định thông tin chi phí cho trung tâm, cần phải tách biệt rõ chi phí kiểm soát được và chi phí không kiểm soát được căn cứ theo phạm vi được phân cấp quản lý, để tạo điều kiện thuận lợi cho việc đánh giá trách nhiệm của nhà quản trị bộ phận được chính xác.

Với hệ thống báo cáo đánh giá trung tâm chi phí:

Hệ thống báo cáo là kết quả cuối cùng của kế toán, phản ánh toàn bộ thông tin về kinh tế tài chính của bộ phận, đơn vị hay toàn công ty, thông qua hệ thống báo cáo kế toán trách nhiệm, nhà quản trị có các thông tin hữu ích, phù hợp trong việc đánh giá hiệu quả, trách nhiệm của từng trung tâm trách nhiệm. Quy trình xây dựng hệ thống báo cáo KTTN được thực hiện theo quy trình sau: Trước hết xây dựng danh mục báo cáo KTTN, sau đó xây dựng biểu mẫu báo cáo KTTN và cuối cùng tiến hành lập báo cáo KTTN. Tùy vào nhu cầu thông tin của các nhà quản trị từng trung tâm và chức năng nhiệm vụ của từng trung tâm trách nhiệm cũng như đáp ứng tính kịp thời linh hoạt cho nhà quản trị ra quyết định mà hệ thống báo cáo KTTN được xây dựng cho phù hợp. Căn cứ để lập hệ thống báo cáo KTTN chủ yếu là các số kế toán chi tiết, số cái của doanh thu, chi phí, kết quả kinh doanh theo từng khoản mục, đối tượng cụ thể nhằm đáp ứng được việc xây dựng các chi tiêu trên báo cáo được chi tiết và cụ thể cho từng đối tượng có nhu cầu sử dụng thông tin.

Hoàn thiện hệ thống chi tiêu đánh giá của kế toán trung tâm doanh thu:

Người chịu trách nhiệm cao nhất của trung tâm doanh thu là giám đốc kinh doanh. Doanh thu bán hàng của toàn công ty bao gồm doanh thu từ các kênh bán theo khu vực bán hàng,

theo miền (Bắc, Trung, Nam), theo chi nhánh và chi tiết cho từng tổ đội.

Với mục tiêu cung cấp thông tin cho các nhà quản trị để đánh giá trách nhiệm và kết quả thực hiện về kế hoạch doanh thu trong kỳ của các bộ phận, đơn vị trực thuộc trung tâm doanh thu. Đồng thời phân tích các yếu tố về lượng và về giá để tạo ra doanh thu, công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội nên sử dụng chi tiêu "Chênh lệch doanh thu" để đánh giá trung tâm doanh thu như sau:

Chênh lệch doanh thu = Doanh thu thực tế -
Doanh thu dự toán

Qua chi tiêu trên, các nhà quản trị của trung tâm doanh thu sẽ đánh giá hiệu quả hoạt động của trung tâm mình về mức độ hoàn thành kế hoạch về doanh thu, mức độ đảm bảo gia tăng doanh thu hàng năm và đảm bảo tỷ lệ chi phí trên doanh thu cho hợp lý. Hệ thống chi tiêu phải đánh giá được thông tin về doanh thu thực tế so với kế hoạch ở từng bộ phận kinh doanh của Tổng công ty, các chi nhánh, các tổ đội. Ngoài ra cần phải đánh giá về biến động của doanh thu của các bộ phận do ảnh hưởng của các yếu tố cấu thành nên doanh thu như sản lượng, giá bán.

Hoàn thiện hệ thống chi tiêu đánh giá của kế toán trung tâm lợi nhuận

Trung tâm lợi nhuận là trung tâm chịu trách nhiệm cả về doanh thu và chi phí, nghĩa là phải chịu trách nhiệm về kết quả kinh doanh hay lợi nhuận tạo ra. Mục đích chính của trung tâm lợi nhuận là cung cấp thông tin cho các nhà quản trị đánh giá trách nhiệm và kết quả thực hiện về kế hoạch lợi nhuận trong kỳ của các bộ phận. Lợi nhuận được xác định bằng doanh thu trừ chi phí tương ứng do vậy doanh thu và chi phí là hai nhân tố ảnh hưởng trực tiếp đến lợi nhuận. Với chi phí chúng ta xác định phạm vi phát sinh để kiểm soát chi phí và sử dụng phương pháp phân tích giống như trung tâm chi phí. Đối với doanh thu cần đánh giá thông qua các nội dung: Trung tâm có đạt mức tiêu thụ như dự toán không? Giá bán của trung tâm có thực hiện theo dự kiến

không? Cơ cấu tiêu thụ có như kế hoạch lập ra không? Các chỉ tiêu sử dụng để đánh giá như sau:

Chênh lệch lợi nhuận = Lợi nhuận thực tế - Lợi nhuận dự toán

Tỷ lệ lợi nhuận trên doanh thu = Lợi nhuận / Doanh thu

Qua các chỉ tiêu, nhà quản trị cần đánh giá các thông tin: Thông tin về lợi nhuận thực tế phát sinh so với kế hoạch ở bộ phận, trung tâm lợi nhuận. Thông tin về doanh thu, chi phí phát sinh tương ứng ở các bộ phận, thông tin về sự biến động của lợi nhuận do các nhân tố ảnh hưởng như doanh thu, chi phí, giá vốn hàng bán, chi phí bán hàng, quản lý...

Để đánh giá kết quả của trung tâm lợi nhuận được thể hiện thông qua báo cáo trách nhiệm của trung tâm lợi nhuận

Hoàn thiện hệ thống chỉ tiêu đánh giá của kế toán trung tâm đầu tư

Đây là trung tâm trách nhiệm gắn với cấp quản lý cao nhất là Hội đồng quản trị của Tổng công ty. Nhu cầu thông tin của nhà quản trị ở trung tâm này là nhu cầu về lợi nhuận, về khả năng sinh lời của tài sản thông qua các chỉ tiêu như Tỷ lệ LN/Vốn đầu tư; Tỷ lệ LN/DT. Thông qua các chỉ tiêu này giúp nhà quản trị đánh giá trách nhiệm quản trị của trung tâm đồng thời thông qua đó giúp nhà quản trị có những giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả

hoạt động kinh doanh để tối đa hóa lợi nhuận và sử dụng hiệu quả tài sản.

KẾT LUẬN

Nền kinh tế Việt Nam đang trong giai đoạn chuyển đổi và hội nhập nền kinh tế thế giới, trước tình hình đó doanh nghiệp Việt Nam nói chung, doanh nghiệp xây dựng nói riêng đang đứng trước nhiều cơ hội thách thức. Nền kinh tế mở cửa và hội nhập tạo cho doanh nghiệp môi trường kinh doanh rộng lớn với nhiều thị trường tiềm năng và cơ hội học hỏi. Bên cạnh đó, doanh nghiệp phải đối đầu với những cạnh tranh khốc liệt và gay gắt, trước những doanh nghiệp nước ngoài có cách thức sản xuất và kinh doanh mới, phương thức quản lý hiện đại. Chính vì vậy, nghiên cứu hoàn thiện mô hình Kế toán trách nhiệm trong Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội mang ý nghĩa to lớn góp phần định hướng phát triển doanh nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. PGS.TS Nguyễn Ngọc Quang, *Kế toán quản trị (2012)*, Nxb Đại học Kinh tế quốc dân
2. PGS.TS Đoàn Xuân Tiển, *Giáo trình kế toán quản trị (2009)*, Nxb Tài chính
3. Jan R. Williams, Susan F. Haka, Mark S. Bettner (2005), *Financial and Managerial accounting – The basic for business decisions*, Mc. Graw-Hill Companies.
4. Các báo cáo và tài liệu kế toán của Công ty Cổ phần Xây dựng Cầu đường Hà Nội
5. Trang web: www.tapchiketoan.com
6. Trang web: www.webketoan.vn
7. Trang web công ty: www.hrbc.vn

SUMMARY

**ACCOUNTING RESPONSIBILITIES AT HA NOI ROAD BRIDGE
CONSTRUCTION JOINT STOCK COMPANY****Vũ Thị Minh^{*}, Nguyễn Văn Huy***University of Economics & Business Administration - TNU*

Accounting responsibilities is one of the basic content management accounting, it is one of the management tools of financial economics which has an important role in the management, administration and control of operations joint enterprise. The Accounting responsibilities are as follows: to help administrators control and evaluate the activities of the department in the enterprise, and to evaluate management responsibilities of managers at all levels. From there, it helps managers at all levels with information useful in making decisions to achieve common goals. Therefore, the necessity of research and accounting organization is a critical requirement, especially Ha Noi road bridge construction joint stock company - a company operating in the construction sector that has provided large and wide operating range. This article was focused on applying the accounting situation at the company responsible for Ha Noi road bridge construction joint stock company and contributing some solutions to help complete accounting responsibilities at the company effectively.

Keywords: *accounting responsibilities, Ha Noi road bridge construction joint stock company, responsibilities centers*

Ngày nhận bài: 17/3/2016; Ngày phân biện: 02/4/2016; Ngày duyệt đăng: 31/3/2017

^{*} Tel: 0974 522692, Email: Vuminh.stg@gmail.com